

POSTANOWIENIE

28 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Góra-Błaszczkowska

na posiedzeniu niejawnym 28 sierpnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa J. K. i M. K.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 30 czerwca 2023 r., I ACa 1434/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz powodów J. K. i M. K. 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego orzeczenia pozwanemu Banku spółce akcyjnej w W. do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 19 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie zasądził od pozwanego Bank S.A. w W. na rzecz powodów J. K. i M. K. 40 252,02 zł i 34 034,64 CHF z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 10 grudnia 2019 r. (pkt

I); ustalił nieistnienie stosunku prawnego między stronami wynikającego z umowy o kredyt, zawartej 28 czerwca 2010 r. (pkt II); szczegółowe wyliczenie kosztów procesu pozostawił referendarzowi sądowemu przy uwzględnieniu, że pozwany ponosi te koszty w całości (pkt III).

Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyrokiem z 30 czerwca 2023 r. oddalił apelację pozwanego oraz orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego.

Pozwany wniósł skargę kasacyjną od tego wyroku, zaskarżając go w części w punkcie I. w zakresie oddalenia apelacji Banku od wyroku Sądu Okręgowego w części dotyczącej zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie kwoty: 40 252,02 zł liczonych od dnia 10 grudnia 2019 r. do dnia wydania zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, tj. do 30 czerwca 2023 r., których wysokość wyniosła 11 729,16 zł oraz za opóźnienie w zapłacie kwoty 34 034,64 CHF liczonych od dnia 10 grudnia 2019 r. do dnia zapłaty.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., z uwagi na to, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do następujących pytań:

1) czy roszczenie restytucyjne Kredytobiorcy o zwrot nienależnie świadczonych rat kredytu w związku z nieważną umową kredytu staje się wymagalne w terminie wskazanym w wezwaniu do zapłaty wysłanym do Kredytodawcy na etapie przedsądowym, nawet jeśli z treści wezwania do zapłaty nie wynika, że Kredytobiorca został poinformowany o skutkach wyeliminowania z umowy kredytu denominowanego do CHF postanowień abuzywnych w postaci nieważności umowy kredytu w całości, że skutki te zna, rozumie i w pełni akceptuje i że nie akceptuje postanowień abuzywnych, lecz żąda uznania umowy kredytu za nieważną, a zatem że roszczenie restytucyjne Kredytobiorcy staje się wymagalne na etapie przedsądowym, nawet jeśli konsument nie oświadczy wyraźnie wobec Banku jaka jest jego wola co do dalszych losów umowy kredytu, a zatem w sytuacji gdy nadal mamy stan bezskuteczności zawieszanej umowy kredytu?

2) Czy dla wymagalności roszczenia Kredytobiorcy o zwrot nienależnie świadczonych rat kredytu denominowanego do waluty CHF w związku ze stwierdzeniem nieważności umowy kredytu, konieczne jest należyte

poinformowanie kredytobiorcy przez sąd o skutkach wyeliminowania z umowy postanowień abuzywnych w postaci nieważności umowy kredytu w całości, jak również o możliwości akceptacji tych postanowień przez kredytobiorcę bądź odmowy ich akceptacji i żądania stwierdzenia nieważności umowy kredytu, a następnie konieczne jest wyrażne oświadczenie przez konsumenta czy chce być dalej umową związany i następnie akceptuje postanowienia abuzywne, czy jednak nie chce być umową związany i żąda stwierdzenia jej nieważności, gdyż dopiero z tym momentem ustaje stan bezskuteczności zawieszanej umowy kredytu i dopiero od tego momentu można mówić o wymagalności roszczenia restytucyjnego kredytobiorcy w związku z nieważną umową kredytu?

3) Czy mając na uwadze to, że kredytobiorca należycie poinformowany przez sąd o skutkach stwierdzenia nieważności umowy kredytu denominowanego do CHF w całości, ma możliwość do momentu prawomocnego zakończenia sporu sądowego oświadczyć przed sądem, iż następnie jednak akceptuje postanowienia abuzywne zawarte w umowie i chce być nimi związany, nawet jeśli wcześniej oświadczył przed sądem inaczej, to czy roszczenie restytucyjne kredytobiorcy w związku z nieważnością umowy kredytu, nie staje się wymagalne dopiero z dniem uprawomocnienia się wyroku stwierdzającego nieważność umowy kredytu? Do tego bowiem momentu mamy do czynienia ze stanem bezskuteczności zawieszanej umowy kredytu skoro kredytobiorca może postanowienia abuzywne zaakceptować i być jednak związany umową dalej?

4) Czy od świadczenia zasądzanego od Banku na rzecz Kredytobiorców w walucie CHF w związku z nieważnością umowy kredytu, należą się odsetki ustawowe za opóźnienie liczone tak jak od świadczeń w walucie PLN? czy kwotę tę należy przeliczyć po kursie średnim NBP z dnia jej wymagalności na PLN i dopiero od tak ustalonej kwoty w PLN należy liczyć odsetki ustawowe za opóźnienie?

Powodowie wnieśli o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest kwalifikowanym środkiem prawnym, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej

doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a leżącymi w interesie powszechnym. Rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno służyć ochronie obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania oraz zapewniać jednolitość orzecznictwa sądowego w takich sprawach, w których możliwe jest dokonanie zasadniczej wykładni przepisu prawa, mającej walor generalny i abstrakcyjny.

W przepisach kodeksu postępowania cywilnego skarga kasacyjna została ukształtowana jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń, wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2023 r., I CSK 6201/22).

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga, by przedstawione w niej zagadnienie prawne było istotne, co wyraża się w jego znaczeniu dla rozwoju prawa lub precedensowym charakterze. Chodzi więc o zagadnienie prawne, które będzie miało znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia konkretnej skargi kasacyjnej, lecz także dla praktyki sądowej w ogólności. Dla wykazania takiej jego kwalifikacji skarżący powinien określić treść i zakres zagadnienia prawnego oraz przytoczyć wyczerpujące argumenty prawne, prowadzące do rozbieżnych ocen i wątpliwości związanych z rozumieniem lub stosowaniem przepisów prawa, których zagadnienie dotyczy. Powinien też wskazać, czy były one już przedmiotem wypowiedzi judykatury. Istotnym zagadnieniem prawnym - w rozumieniu tego unormowania - jest

zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; z 26 września 2005 r., II PK 98/05; z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

W dacie orzekania o przyjęciu niniejszej skargi do rozpoznania, sformułowanym przez skarżącego zagadnieniom prawnym nie można już przypisać takiej kwalifikacji. W uchwale pełnego składu Izby Cywilnej SN z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w razie uznania, że postanowienie umowy kredytu indeksowanego, odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej, stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące. W obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów. Ponadto Sąd Najwyższy przesądził także, że w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego, umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie. Jeżeli w wykonaniu umowy kredytu, która nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bank wypłacił kredytobiorcy całość lub część kwoty kredytu, a kredytobiorca dokonywał spłat kredytu, powstają samodzielne roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na rzecz każdej ze stron. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, bieg przedawnienia roszczenia banku o zwrot kwot wypłaconych z tytułu kredytu rozpoczyna się co do zasady od dnia następującego po dniu, w którym kredytobiorca zakwestionował względem banku związanie postanowieniami umowy. Jeżeli umowa kredytu nie wiąże z powodu niedozwolonego charakteru jej postanowień, nie ma podstawy prawnej do żądania przez którąkolwiek ze stron odsetek lub innego wynagrodzenia z tytułu korzystania z jej środków pieniężnych w okresie od spełnienia nienależnego świadczenia do chwili popadnięcia w opóźnienie co do zwrotu tego świadczenia.

Sąd Najwyższy rozpoznając niniejszą sprawę jest związany powołaną uchwałą (art. 88 ustawy o SN).

Jakkolwiek w uchwale nie ma wprost odpowiedzi na pytanie, od kiedy *odsetek* może żądać kredytobiorca, jednak pośrednio można z tego wywieść wniosek, że wymagalność roszczeń kredytobiorcy o zwrot nienależnego świadczenia może się rozpocząć w tej samej dacie. W szczególności do rozpoczęcia tej wymagalności nie jest konieczne złożenie przez kredytobiorcę żadnego sformalizowanego oświadczenia przed odpowiednim organem, a przyjęcia konieczności złożenia takiego oświadczenia pozostawałoby w sprzeczności z jednolitym orzecnictwem TSUE.

Aktualnie nie można zatem uznać, aby wykładni wymagała kwestia daty początkowej naliczania *odsetek*.

Podobnie nie można już obecnie uznać za aktualne wątpliwości, dotyczących wpływu skutecznego skorzystania przez Bank z prawa zatrzymania na możliwość żądania przez kredytobiorcę *odsetek* za opóźnienie w zwrocie uiszczonych przezeń płatności. W wyroku bowiem z dnia 14 grudnia 2023 r., C-28/22, Getin Noble Bank (Termin przedawnienia roszczeń restytucyjnych) Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnił m.in., że skuteczność ochrony przyznanej konsumentom przez dyrektywę 93/13 byłaby zagrożona, gdyby konsumenci ci, powołując się na prawa, które wywodzą z tej dyrektywy, byli narażeni na ryzyko nieotrzymania *odsetek* za opóźnienie od kwot, które powinny im zostać zwrócone ze względu na nieważność umowy od momentu upływu terminu nałożonego na przedsiębiorcę do wykonania świadczenia, po tym jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu tych kwot (por. pkt 86 uzasadnienia). W związku z tym TSUE stwierdził, że art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie wykładni sądowej prawa krajowego, zgodnie z którą gdy umowa kredytu hipotecznego zawarta przez przedsiębiorcę z konsumentem nie może już pozostać wiążąca po usunięciu nieuczciwych warunków zawartych w tej umowie, przedsiębiorca ten może powołać się na prawo zatrzymania, umożliwiające mu uzależnienie zwrotu świadczeń otrzymanych od tego konsumenta, od przedstawienia przez niego oferty zwrotu świadczeń, które sam otrzymał od tego przedsiębiorcy, lub gwarancji zwrotu tych

ostatnich świadczeń, jeżeli wykonanie przez tego samego przedsiębiorcę tego prawa zatrzymania powoduje utratę przez rzeczonoego konsumenta prawa do uzyskania odsetek za opóźnienie od momentu upływu terminu nałożonego na danego przedsiębiorcę do wykonania świadczenia po tym, jak przedsiębiorca ten otrzyma wezwanie do zwrotu świadczeń zapłaconych mu w wykonaniu tej umowy (por. pkt 87). Z orzeczenia tego wynika zatem jasno, że nawet skuteczne skorzystanie przez bank z prawa zatrzymania nie może wywrzeć żadnego wpływu na naliczanie odsetek za opóźnienie, które rozpoczęło się wcześniej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego 15 lutego 2024 r., I CSK 409/23).

Z tych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 oraz art. 99 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ał]